

Barbara Wegelin

Advocaat medewerker Everaert, Amsterdam

Hoe lastig is het om een buitenschuldverklaring te krijgen?

'Het is bij mij op kantoor in slechts zes gevallen gelukt. Vijf Armeniërs en één Ghanese. Op basis van het huidige beleid krijg je alleen een buitenschuldverklaring als je zelf aantoonst alles gedaan te hebben om een paspoort te krijgen. Dat is bijna onmogelijk omdat de meeste ambassades niet meewerken. De Armeense ambassade zei doodleuk: 'Het zijn vast Azerbeidzjanen.' Dus moesten ze daarheen, ook al waren ze dat niet. Dat moesten ze dan eerst bewijzen. Daarna werden ze ook nog naar Georgië en Rusland verwezen, en elke keer moesten ze dan bewijzen dat ze daar echt niet vandaan kwamen, terwijl ze niet eens Russisch spraken! Etnische minderheden worden vaak stelselmatig van het publieke leven uitgesloten en als er dan geen behoorlijke

bevolkingsadministratie is, sta je met lege handen. De Nederlandse overheid doet alsof ze dat niet weet. Als je de pech hebt een taal te spreken die in meerdere landen wordt gesproken, heb je kans dat je al die landen af moet om daar om papieren te vragen. Bureaucratie ten top. Het kostte de Armenen uiteindelijk 12 jaar voordat ze eindelijk een buitenschuldverklaring kregen. Daarvoor waren al ettelijke andere procedures gevoerd.'

Hoe kan dat anders?

'Het gaat om een mentaliteitsverandering bij de Nederlandse autoriteiten. In het Europees recht wordt gesproken over een samenwerkingsplicht ten opzichte van een asielzoeker. Ga eens een keer mee met een asielzoeker naar zo'n ambassade om te kijken hoe er met ze wordt omgegaan. Hélp ze, indien mogelijk, met het verzamelen

van bewijs, in plaats van hen in beginsel niet te geloven en zelf alles te laten bewijzen. Als de Dienst Terugkeer en Vertrek tegen de IND zegt dat een persoon niet terug kan, is de IND geneigd dat te geloven. Maar ja, het is niet voor niets de Dienst 'Terugkeer en Vertrek', zoiets zeggen zit niet primair in hun mission statement.'

Wat verwacht je van de nieuwe wet?

'Er wordt de hele tijd gedaan of het wetsvoorstel er nog niet is, maar dat is in februari al naar de Kamer gestuurd. Al die voorwaarden uit de motie van de PvdA-ledenraad moeten nog onderhandeld worden. Zoals de wet nu naar de Kamer is gegaan, wordt het wel degelijk een misdrijf als je drie keer wordt aangehouden en je hier illegaal

Er is een mentaliteitsverandering nodig bij de Nederlandse autoriteiten

blijkt te zijn. Hulp aan illegalen is dan volgens het Wetboek van Strafrecht verboden, ook al beweert de nieuwe wet van niet. Die zal echt geamendeerd moeten worden. Als illegaliteit in plaats van een overtreding een misdrijf wordt, dan betekent dat voor illegalen dat als ze drie keer worden aangehouden omdat ze geen papieren hebben, ze nooit meer een verblijfsvergunning kunnen krijgen.'

Wat blijft er over van de wet als het geen misdrijf wordt?

'De boetes zijn erg hoog. Mensen kunnen die niet betalen en moeten dan de gevangenis in. De Rotterdamse hoogleraar Han Entzinger zei al: 'van een kale kip kan je niet plukken'. Het opleggen van die boete is eigenlijk alleen een formele stap om vast te stellen dat iemand niet kan betalen en dus vervangende hechtenis krijgt. Na die strafdetentie kom je niet vrij, maar word je overgedragen aan de Vreemdelingenpolitie en kom je in vreemdelingenbewaring. Dat kan tot 18 maanden duren, waarin je dus nog steeds vast zit, zij het op basis van het vreemdelingenrecht en niet het strafrecht. Daarna heb je vaak nog steeds geen documenten en begint alles opnieuw. Het wrange is dat strafdetentie waarschijnlijk minder karig is dan vreemdelingendetentie.'

Teeven heeft gezegd dat hij wil wachten op het advies van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ).

'Ja, dat zei hij bij Pauw & Witteman. Maar er is al twee keer door die commissie geadviseerd over het wetsvoorstel over de strafbaarstelling. Beide adviezen waren ronduit negatief over het wetsvoorstel. De ACVZ is ook gevraagd om te adviseren over aanpassingen aan de buitenschuldverklaring. Dat advies is er nog niet. Het implementeren van het wetsvoorstel strafbaarstelling met alleen de toezegging dat er mogelijk iets aangepast wordt, lijkt mij een kwestie van kluitje en riet. Uiteindelijk is de nieuwe wet geen oplossing. Het probleem is dat er illegale mensen zijn in Nederland, dit is daar niet de oplossing voor.'